

יט יצא עליו קול: 'איש פלוני כהן כתיב גט לאשתו' או 'נתן גט לאשתו', וְהָרִי הִיא יוֹשֶׁבֶת תַּחְתּוֹ וּמִשְׁמֵשׁתּוֹ – אֵין מוֹצִיאִין אוֹתָהּ מִתַּחַת בַּעֲלָהּ, וְאִם נִשְׁאֵת לְכַהֵן אַחֵר, תֵּצֵא מִן הַשָּׁנִי. **כ**, יצא שמה בעיר שנתקדשה ונתגדשה מן הקדושין – חוששין לה, כמו שבארנו בהלכות גרושין (יג).

כ, אבל אם יצא עליה קול שהיא חלוצה – אין חוששין לה. **כא** יצא קול על הבתולה שהיא בעולה – אין חוששין לה, ונתנשא לכהן גדול. יצא עליה קול שהיא שפחה – אין חוששין לה, ונתנשא אפלו לכהן. יצא לה שם שהיא מזונה בעיר – אין חוששין לה. וּפְּלוֹ הוֹצִיאָהּ בַּעֲלָהּ מִשׁוּם שֶׁעֲבָרָה עַל דַּת מִשֶּׁה וַיהוּדִית אוּ בַּעֲדֵי דְבַר מְכַעַר, וּמֵת קִדְּם שִׁיתֵּן לָהּ גֵּט – הָרִי זֶה מִתְּרַת לְכַהֵן, שְׂאִין אוֹסְרִין אֶשֶׁה מֵאֵלוֹ אֶלָּא בַּעֲדוֹת בְּרוּרָה אוּ בַּהוֹדָאֵת פִּיהּ.

בבעלה, ודת יהודית הם מנהגי הצניעות היהודיים (אישות כד, יא-יד). והעוברת על איסורים אלו, בעלה רשאי לגרש אותה בלא לשלם לה את דמי כתובתה. עֲדֵי דְבַר מְכַעַר – שיש עדים המעידים על "דברים המראין שהייתה שם עברה, אף על פי שאין שם עדות ברורה בזנות" (ראה אישות כד, טו). שְׂאִין אוֹסְרִין אֶשֶׁה מֵאֵלוֹ – הנומיים בהלכה זו. אֶלָּא בַּעֲדוֹת בְּרוּרָה – ולא בשמועה, כבגירושין (מ"מ), מפני שהשפעת קבלת השמועה נוגעת לאיסורים חמורים בזנות או בייחוס המשפחתי. אוּ בַּהוֹדָאֵת פִּיהּ – כגון שהיא מודה שזינתה או נאנסה (להלן יח, ט).

פֶּרֶק שְׁמוֹנָה עָשָׂר

3

זונה ושבויה

הגדרת הזונה

א, מפי השמועה למדו ש"זונה" האמורה בתורה היא כל שאינה בת ישראל, או בת ישראל שנבעלה לאדם שהיא אסורה להנשא לו אסור השונה בכל, או שנבעלה לחלל אף על פי שהיא מתרת להנשא לו.

א, לפיכך, הנרבעת לבהמה – אף על פי שהיא בסקילה, לא נעשת זונה, ולא נפסלה לכהנה, שהרי לא נבעלה לאדם. והבא על הנדה – אף על פי שהיא בכרת, לא נעשת זונה ולא נפסלה לכהנה, שהרי אינה אסורה להנשא לו. **ב**, וכן הבא על הפנויה – אפלו היתה קדושה שהפקירה עצמה לכל, אף על פי שהיא במלקות, לא נעשת זונה, שהרי אינה אסורה להנשא לו.

יט קול – שמועה שהתבררה בבית דין ונמצא שיש לה יסוד, אך אין לה ראיה ברורה (מ"מ; אישות ט, כב). ואין בכוחה של שמועה להוציא את האישה מתחת בעלה. יוֹשֶׁבֶת תַּחְתּוֹ וּמִשְׁמֵשׁתּוֹ – חיה איתו כאישה עם בעלה. אִם נִשְׁאֵת לְכַהֵן אַחֵר – לאחר מות בעלה הראשון, והרי קדם הקול לנישואין. **כ**, כמו שבארנו – "שקול אסרה וקול התיירה".

כ, יצא עליה קול שהיא חלוצה אין חוששין לה – ומותר לכהן לשאת אותה לאישה, שלא גזרו חכמים על ספק חלוצה (לעיל ז). **כא** שפחה – כנענית, שאסור ליהודי לשאת אותה לאישה. זהו ספק ייחוס של משפחה, שאינו נפסל עקב שמועה אלא בראיה ברורה בלבד (מ"מ). דַּת מִשֶּׁה וַיהוּדִית – דת משה הם איסורי הלכה הפוגעים

א, מפי השמועה – כפי שמעו איש מפי רבו במסורת שבעל פה כיצד להבין את פסוקי המקרא (ק). אֶסוֹר הַשָּׁנָה בְּכָל – איסור משותף לכלל ישראל, ואינו מיוחד לכהנים. חָלָל – הנולד לכהן מאישה יהודייה האסורה עליו מאיסורי כהונה או מי שנולד מצאצאיהם.

א, הנרבעת – הנבעלת. **ב**, קדשה – מי שנבעלת בלא כתובה וקידושין ושלא לשם אישות (אישות א, ד; מניין המצוות עשה שנה), כולל מי שהפקירה עצמה ל"כל" (כאן ובנערה בתולה ב, י).

ב, מאסורי לאוין... מאסורי עשה...
 ערוה - ראה לעיל ביאור א, א-ח.
 ג, הגירת והמשחררת - ראה לעיל ג, ג.
 ג, נתיין - ראה לעיל יב, כב-כג.
 ממזר - ראה לעיל טו, א. גר עמוני
 ומואבי וכו' - שאסור להתחתן עמהם
 (לעיל יב, ח-ט). פצוע דקא וקרית שפכה
 - ראה לעיל טז, ג. יבמה שפא עליה

זר - אלמנה הממתינה לייבום ונבעלה
 למי שאינו אחי בעלה ("זר"). האלונית
 - אישה שהתפתחה הנשית פגומה,
 ואינה מסוגלת להרות (לסימניה ראה אישות
 ב,ו). ואסור לאדם לשאת איילונית, אם אין
 לו אישה אחרת ובנים, מפני שאינו יכול
 לקיים איתה את מצות פרו ורבו (שם טו, ז).

ד השניות - ראה לעיל ביאור א, ח.
 קרובת חלוצתו - אישה שהיא קרובת
 משפחתה של החלוצה. והחלוצה היא
 אלמנה שחלצה לאחי בעלה ונפטרה מן
 הייבום.

ו, פדרפה... משהערה - ראה
 לעיל א, י. פת שלש שנים יום אחד, בן
 תשע שנים יום אחד - הלכה למשה
 מסיני שהם הגילאים המוקדמים ביותר
 להגדרת ביאה מצד הדין ("פה" מנייה ה,ו;
 ייבום וחליצה א, טו. לדוגמה ראה אישות ג, א; יא, ג).

א, אשת איש שנבעלה לאחר - שהרי
 נבעלה למי שאסור לה ונעשית זונה.
 ז בעלה לוקה עליה - אם בעל אותה
 משום טמאה - בעילה האוסרת, כלשון
 התורה. שגאמר - במגרש את אשתו:
 "לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה
 לשוב לקחתה להיות לו לאשה אחרי
 אשר הטמאה [נבעלה]" - הכוונה
 העיקרית של פסוק זה היא שאסור
 לאדם להחזיר את גרושתו לאחר
 שקידש אותה אדם אחר (גירושין יא, יב-
 יד). הכל בכלל וכו' - התורה ציינה
 את הטעם לאיסור החזרת המגורשת
 לאחר שנשא אותה איש אחר, מפני
 שנבעלה לאחר ("הטמאה"), ומכאן
 איסור מורחב לכל אישה, שאם נבעלה
 בזמן נישואיה בזנות או באונס, היא
 אסורה לבעלה, פרט למקרה חריג
 שנתפרט בפסוק ("פרט לך הכתוב...").

ב, אכל הנבעלת לאחד מאסורי לאוין בשל ואינן
 מיחדין בכהנים, או מאסורי עשה, ואין צריך לומר למי
 שהיא אסורה לו משום ערוה או לגוי ועבד - הואיל והיא
 אסורה להנשא לו, הרי זו זונה. ג, וכן הגירת והמשחררת
 - אפלו נתגיירה ונשתחררה פחותה מבת שלש שנים, הואיל
 ואינה בת ישראל, הרי זו זונה, ואסורה לכהן.

ג, מכאן אמרו: גוי או עבד או נתיין או ממזר או גר עמוני
 ומואבי או מצרי ואדומי ראשון ושני, או פצוע דקא וקרית
 שפכה או חלל שפאו על היהודית - עשו אותה זונה,
 ונפסלה לכהנה; ואם היתה כהנת, נפסלה מן התרומה. וכן
 יבמה שפא עליה זר - עשאה זונה. והאלונית מתרת לכהן,
 ואינה זונה.

ד הבא על אחת מן השניות וכיוצא בהן, כגון הבא על
 קרובת חלוצתו או על חלוצתו - לא עשה אותה זונה, שהרי
 אינה אסורה להנשא לו מן התורה, כמו שבארנו בהלכות
 יבום (א, יב-ג).

ה הא למדת שאין היותה זונה תלוי בבעילה שלאסור,
 שהרי הבא על הנדה ועל הקדושה והנרבעת לבהמה,
 נבעלה בעילה שלאסור ולא נעשת זונה, ומי שנשאת
 לחלל, נבעלה בעילה שלחותר, כמו שיתבאר (להלן ט, טו, טז),
 ונעשת זונה; ואין הדבר תלוי אלא בפגימה. ומפי השמועה
 למדו שאינה פגומה אלא מאדם האסור לה או מחלל, כמו
 שבארנו (לעיל א).

ו, כל הנבעלת לאדם שעושה אותה זונה, בין באנס בין
 ברצון. בין בזדון בין בשגגה, בין פדרפה בין שלא פדרפה -
 משהערה בה, נפסלה משום זונה; ובלבד שתהיה בת שלש
 שנים יום אחד, ויהיה הבעל בן תשע שנים יום אחד
 ומעלה.

אשת איש שנבעלה

ז, לפיכך, אשת איש שנבעלה לאחר, בין באנס בין ברצון
 - נפסלה לכהנה. ז ואשת כהן שגאנסה - בעלה לוקה
 עליה משום טמאה, שגאמר: "לא יוכל בעלה הראשון אשר
 שלחה לשוב לקחתה" (דברים כד, ד) - הכל בכלל שאם נבעלו
 נאסרו על בעליהן; פרט לך הכתוב באשת ישראל שגאנסה

שְׁהִיא מִתְּרַת לְבַעְלָה, שְׁנֶאֱמַר: "וְהִיא לֹא נִתְּפְשָׁה" (במדבר ה,יג), אֲבָל אֵשֶׁת כֹּהֵן בְּאִסּוּרָה עוֹמְדָת, שֶׁהָרִי הִיא זוֹנָה. ח, אֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל שְׁנֶאֱמָנָה – אֵף עַל פִּי שֶׁהִיא מִתְּרַת לְבַעְלָה, הָרִי זֶה אִסּוּרָה לְכַהֵנָה.

ח, אֵשֶׁת כֹּהֵן שְׁאִמְרָה לְבַעְלָה 'נֶאֱמָנָתִי' או 'שְׁגָגְתִי' וְיָבֵא עָלֶי אָחֵד, או שְׂבָא עַד אָחֵד וְהַעֲיֵד לוֹ עָלֶיהָ שְׁזֹנָת, בֵּין בְּאִנּוּס בֵּין בְּרִצּוֹן – הָרִי זֶה אִינָה אִסּוּרָה עָלָיו, שְׂמָא עֵינֶיהָ נִתְּנָה בְּאִחֵר. וְאִם הִיא נֶאֱמָנָת לוֹ או הָעֵד נֶאֱמָן לוֹ, וְסִמְכָה דַעְתּוֹ לְדַכְרֵיהֶם – הָרִי זֶה יוֹצִיא, כְּרִי לְצִאת מִיַּדִּי סִפְקָא.

ט אֵשֶׁת כֹּהֵן שְׁאִמְרָה לְבַעְלָה 'נֶאֱמָנָתִי' – אֵף עַל פִּי שֶׁהִיא מִתְּרַת לְבַעְלָה, כְּמוֹ שְׂבִאֲרָנוּ (לעיל ח), הָרִי הִיא אִסּוּרָה לְכָל כֹּהֵן שְׂבַעְוֹלָם אַחֵר שְׁיִמּוֹת בַּעְלָה, שֶׁהָרִי הוֹדֵת שֶׁהִיא זוֹנָה, וְאִסְרָה עֲצֻמָּה, וְנַעֲשֶׂת כַּחֲתִיכָה הָאִסּוּרָה.

ספק זונה

י כֹּהֵן שֶׁקָּדַשׁ אִשָּׁה גְדוּלָה או קְטַנָּה, וְאַחֵר זָמַן בָּא עָלֶיהָ וְטָעַן שְׂמִצָּאָה דְרוּסָת אִישׁ – נֶאֱסָרָה עָלָיו מִסִּפְקָא שְׂמָא קָדָם קְדוּשִׁין נִבְעָלָה או אַחֵר קְדוּשִׁין. אֲבָל יִשְׂרָאֵל שְׁטָעַן טַעֲנָה זֶה – לֹא נֶאֱסָרָה עָלָיו, שְׁיֵשׁ כָּאֵן שְׁתֵּי סִפְקוֹת: שְׂמָא קָדָם קְדוּשִׁין שְׂמָא אַחֵר קְדוּשִׁין, וְאִפְלוּ נֶאֱמַר אַחֵר קְדוּשִׁין – שְׂמָא בְּאִנּוּס שְׂמָא בְּרִצּוֹן, שֶׁהָאִנּוּסָה מִתְּרַת לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׂבִאֲרָנוּ (לעיל ז).

יא לְפִיכָּה, אִם קָדְשָׁה אֲבִיָּה לְיִשְׂרָאֵל וְהִיא פְּחוּתָה מִבֵּית שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְיִוֵּם אָחֵד, וְטָעַן שְׂמִצָּאָה דְרוּסָת אִישׁ – נֶאֱסָרָה עָלָיו מִסִּפְקָא, שְׁאִין כָּאֵן אֱלֹא סִפְקָא אָחֵד, שְׂמָא בְּאִנּוּס שְׂמָא בְּרִצּוֹן; וְסִפְקָא אִסּוּר שְׁלִתוּרָה – לְהַחְמִיר.

יב כָּל אִשָּׁה שֶׁקָּנָא לָהּ בַּעְלָה וְנִסְתְּרָה, וְלֹא שִׁתָּת מִי שׁוֹטָה – הָרִי זֶה אִסּוּרָה לְכַהֵן, מִפְּנֵי שֶׁהִיא סִפְקָא זוֹנָה; בֵּין שְׁלֹא רִצָּת הִיא לְשִׁתוֹת בֵּין שְׁלֹא רִצָּה הוּא לְהַשְׁקִיתָהּ, בֵּין שֶׁהִיתָה שֵׁם עֵדוּת שְׁמִנְעָה אוֹתָהּ מִלְּשִׁתוֹת בֵּין שֶׁקָּנָאוּ לָהּ בֵּית דִּין, בֵּין שֶׁהִיתָה מִן הַנְּשִׁים שְׁאִינָן רְאוּיּוֹת לְשִׁתוֹת – הוֹאִיל וְלֹא שִׁתָּת מִכָּל מְקוֹם, הָרִי זֶה אִסּוּרָה לְכַהֵנָה מִסִּפְקָא.

שְׂמָא עֵדוּת שְׁמִנְעָה אוֹתָהּ מִלְּשִׁתוֹת – כְּגוֹן שֶׁהִיא עַד אָחֵד שֶׁהַעֲיֵד שְׁנִטְמָאָה, שֶׁאִינָה שׁוֹתָה אֶת מִי הַמְרִים (שׁוֹטָה א,יד). שְׂמָא עֵדוּת לָהּ בֵּית דִּין – שֶׁהֵם מְקַנְאִים ל"מִ שְׁנִתְחַרַּשׁ בַּעְלָה, או נִשְׁתַּטָּה, או שֶׁהִיא בְּמִדְיָנָה אַחֲרָת, או שֶׁהִיא חֲבוּשָׁה [אִסּוּר] בְּבֵית הָאִסּוּרִין" (שׁוֹטָה א,י). בֵּין שֶׁהִיתָה מִן הַנְּשִׁים שְׁאִינָן רְאוּיּוֹת לְשִׁתוֹת – כְּגוֹן אֲרוּסָה (ראה שׁוֹטָה ב,ב).

שְׁנֶאֱמַר – בַּפְּרָשָׁת סוֹטָה (אִישָׁה שְׁנִחְשָׁה שְׁנִאִפָּה תַחַת בַּעְלָה לְאַחֵר שֶׁהוֹזַרְהָ): "וְשָׂכַב אִישׁ אִתָּה שְׂכַבְתָּ וְרַע וְנָעַלְמָ מִעֵינֵי אִישָׁה וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמָאָה, וְעַד אִין בַּהּ וְהִיא לֹא נִתְּפְשָׁה [לֹא נִתְּפְסָה בְּכוֹחַ, לֹא נֶאֱמָנָה]". אֲבָל אִם נֶאֱמָנָה, מוֹתֵר לְבַעְלָה.

כ, שְׂמָא עֵינֶיהָ נִתְּנָה בְּאָחֵר – "אֲבָל אִיבְדָה כְּתוּבָתָה, עֵיקֶר וְתוֹסֶפֶת, וְאִיבְדָה הַבְּלִיּוֹת וְהַבְּלִאוֹת, הַנְּכַסִּים, כְּגוֹן בְּגָדִים וְכֹלִים שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם בַּעְלָה וְכֹל מְרוּב שִׁימוּשׁ, שֶׁהִיא הוֹדֵת בְּזוֹנָת" (אִישׁוֹת כ,יח). נֶאֱמָן... וְסִמְכָה דַעְתּוֹ... יוֹצִיא – הוּא חַיִּיב לְגַרֵּשׁ אוֹתָהּ, מִפְּנֵי שֶׁלְּגַבְיָהּ וְדָאִי זִינְתָה, שֶׁהִיא הֵם נֶאֱמָנִים עָלָיו בְּאוֹפֵן כְּלָלִי, וְגַם בְּאוֹפֵן מִיּוּחַד הוּא סוֹמֵךְ כְּאֵן עָלֵיהֶם, אֵף עַל פִּי שֶׁאִין עֵדוּת זֶה תַּקְפָּה בְּבֵית דִּין, ש"אִין בֵּית דִּין כּוֹפִין אֶת הָאִישׁ לְגַרֵּשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ בְּדַבְרֵי מְדַבְרִים אֵלָיו, עַד שִׁיבֹאוּ שְׁנֵי עֵדִים וַיַּעֲיֵדוּ שְׁזִינְתָה אִשְׁתּוֹ זֶה בְּפִנְיָהּ בְּרִצּוֹנָה, וְאַחֵר כִּךְ כּוֹפִין אוֹתוֹ הַיּוֹצִיא" (שם).

ט וְנַעֲשֶׂת כַּחֲתִיכָה הָאִסּוּרָה – הוֹדָאָתָה אוֹסֵרָת אוֹתָהּ לְכַהֵן, וְהָאֵדָם נֶאֱמָן לְאִסּוּר אֶת עֲצֻמוֹ (ראה גַם לַעֲיֵל טו,טז).

י שֶׁקָּדַשׁ וְכוּ' – אֵךְ עֵדִיין לֹא נִשְׂא אוֹתָהּ לְאִישָׁה בְּהַכְּנַסְתָּהּ לְבֵיתוֹ (לְהַגְדִּירוֹת ראה לַעֲיֵל א,ו). וְטָעַן שְׂמִצָּאָה דְרוּסָת אִישׁ – שְׂכַבְתָּ נִבְעָלָה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִיִּיתָה בְּתוּלָה כְּשִׁנְשָׂא אוֹתָהּ. קָדָם קְדוּשִׁין נִבְעָלָה – וְהִיא מוֹתֵר לְכַהֵן, אִם נִבְעָלָה עַל יַדִּי כְּשֶׁר. שְׁיֵשׁ כָּאֵן שְׁתֵּי סִפְקוֹת – וְהַכֹּלֵל הוּא שֶׁסִּפְקָא מוֹתֵר (ראה לַעֲיֵל טז,טז). מֵאֲכֻלוֹת אִסּוּרוֹת ט,י; עַבְדָּה זוֹרָה י,ו).

יא שְׁאִין כָּאֵן אֱלֹא סִפְקָא אָחֵד – מִפְּנֵי שֶׁאִינָה יוֹכֵל לְטָעוֹן שְׁנִבְעָלָה לְפָנֵי הַקְּדוּשִׁין, שֶׁהִיא כֹּל מִי שְׁנִבְעָלָת לְפָנֵי גִיל שְׁלוֹשׁ, בְּתוּלִיָּה חוּזְרִים (אִישׁוֹת יא,ג).

יב שְׂמָא לָהּ – הַזְהִיר אוֹתָהּ שֶׁלֹּא תִּיחַד עִם אָדָם מְסוּיָם שֶׁהוּא חוֹשֵׁד שִׁישׁ לָהּ קִשְׁרִים עִמּוֹ. וְנִסְתְּרָה – הַסְּתַתְרָה עִם אוֹתוֹ חֲשׁוּד. בֵּין שֶׁהִיתָה

נאמנות האישה

יג הרי זו נאמנת – מפני ש"אין אוסרים האישה אלא בעדות ברורה או בהודאת פיה" (לעיל יז, כא).

יד פרשת דרכים וכו' – מקומות מרכזיים שהרבים עוברים בהם, ויש להניח שאם הספק ביהוי נוגע לקבוצה שאינה קבועה, והולכים אחר הרוב, ומי שפרש ובא עליה, מהרוב פרש (בבלי תוככות כב, א. וראה גם שבת ב, כא; חמץ ב, י; וראה באורנו במאכלות אסורות ח, יא). **פרשת דרכים** – צומת דרכים. קרנות שפשוטות – קצות השדות. שחקמים עשו מעלה ביחוסין וכו' – החמירו ביחוס המשפחתי של הכהנים, ודרשו רוב כפול, אף על פי שבדיעבד, אם נישאת, לא תצא, אבל בדיני ספקות, די ברוב אחד כדי להתיר.

טו שכל הקבוע כמחצה על מחצה הוא – כשהספק ביהוי נוגע לקבוצה קבועה, קבוצת המדגם ההסתברותי של כל איש היא אחת משתיים, כשר או פסול, ומאחר שאין רוב כשר, הוא פסול.

טז חרשת – ראה לעיל ביאור ג, א. **מכרת** – מבחינה. **ואם נשאת לכהן תצא** – ושלא כבהלכה הקודמת, כאן אין משמעות לדבריה, ולכן תצא.

יז והיא בת שלש שנים – שבגיל פחות מזה אינה מתחללת בבעלתה, מפני שאין ביאתה בגדר ביאה (פה"מ נידה ה, ד; לעיל א, יג). **הרי אלו נאמנות** – ואין חוששים שמא תיאמו ביניהן לומר דבר שקר, מפני שהקלו בשבויה (להלן כ, יא).

יח מסיח לפי תמו – שמתברר מדבריו בשיחה תמימה שהוא יודע דבר מה, אך אין כוונתו להעיד על הדבר.

יג פנויה שראוה נבעלה לאחד והלך לו, ואמרו לה מי הוא זה שפא עליך? ואמרה אדם פשר – הרי זו נאמנת. ולא עוד, אלא אפלו ראוה מעברת, ואמרו לה ממני נתעברת? ואמרה מאדם פשר – הרי זו נאמנת, ותהיה מתרת לכהן.

יד במה דברים אמורים? בשהיה המקום שנבעלה בו פרשת דרכים, או בקרנות שפשוטות, שהכל עוברין שם, והיו רב העוברין שם פשרים, ורב העיר שממנה פרושו אלו העוברין פשרים; שחקמים עשו מעלה ביחוסין, והצריכו שני רבות. אבל אם היו רב העוברין פוסלים אותה, כגון גויים וממזרים וכיוצא בהם, אף על פי שרב המקום שפאו ממנו פשרים, או שהיו רב אנשי המקום פסולין, אף על פי שרב העוברין שם פשרים – חוששין לה שמא למי שפוסל אותה נבעלה, ולא תנשא לכהן לכתחלה, ואם נשאת, לא תצא.

טו ראוה שנבעלה בעיר או נתעברה בעיר – אפלו לא היתה שוכן שם אלא גוי אחד או חלל אחד ועבד וכיוצא בהם, הרי זו לא תנשא לכתחלה לכהן; שכל הקבוע – כמחצה על מחצה הוא. ואם נשאת – לא תצא, הואיל והיא אומרת 'לקשר נבעלתי'.

טז היתה אלמת או חרשת, או שאמרה איני יודעת למי נבעלתי, או שהיתה קטנה שאינה מכרת בין פשר לפסול – הרי זו ספק זונה, ואם נשאת לכהן תצא, אלא אם כן היו שני הרבין המצויין אצלה פשרים.

שבויה

יז השבויה שנפדית והיא בת שלש שנים יום אחד או יתר – אסורה לכהנה, מפני שהיא ספק זונה, שמא נבעלה לגוי. ואם יש לה עד שלא נתיחד הגוי עמה – הרי זו כשרה לכהנה. ואפלו עבד או שפחה או קרוב נאמן לעדות זו, ושתי שבויות שהעידה כל אחת מהן לחברתה – הרי אלו נאמנות. הואיל ואסור כל הספקות פלן מדברי סופרים, לפיכך הקלו בשבויה.

יח וכן קטן שהיה מסיח לפי תמו – נאמן. מעשה באחד שנשבה הוא ואמו, והיה מסיח לפי תמו ואמר נשבינו לבין

הגוויים; וצאתי לשאב מים ונדעתי על אמי, ללקט עצים ונדעתי על אמי, והשיאו אותה חכמים לכהן על פיו.

יט אין הבעל נאמן להעיד באשתו השבויה שלא נטמאת, שאין אדם מעיד לעצמו. וכן שפחתה לא תעיד לה; אבל שפחת בעלה מעידה לה. ושפחתה שהיתה מסיחה לפי תמא – נאמנת.

כ כהן שהעיד לשבויה שהיא טהורה – הרי זה לא ישאנה, שמא עיניו נתן בה. ואם פדיה והעיד לה – הרי זה ישאנה; שאלו לא ידע שהיא טהורה, לא היה נותן מעותיו בה.

אמרה "נשביתי וטהורה אני"

כא האשה שאמרה נשביתי, וטהורה אני – נאמנת, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר, ואפלו היה שם עד אחד שמעיד שהיא שבויה. אבל אם יש שם שני עדים שנשבית – אינה נאמנת, עד שיעיד לה אחד שהיא טהורה.

כא היו שם שני עדים שנשבית, ועד אחד מעיד שננטמאת ואחד מכחיש אותו ומעיד לה שהיא טהורה, ולא נתיחד עמה גוי עד שנפדיה – אפלו זה שמעיד שהיא טהורה אשה או שפחה, הרי זו מתרת.

כב מי שאמרה נשביתי, וטהורה אני, והתירוה בית דין להנשא, ואחר כך באו שני עדים שנשבית – הרי זו תנשא לכתחלה, ולא תצא מהתרה. ואפלו נכנס אחריה השבאי, והרי היא שבויה לפנינו ביד אדוניה – הרי זו לא תצא מהתרה שהתירוה, ומשמרין אותה מעתה עד שתפדה.

כג באו לה שני עדים אחר כך שננטמאת – אפלו נשאת, ואפלו היו לה בנים, הרי זו תצא. ואם בא עד אחד – אינו פלוס. אמרה נשביתי, וטהורה אני, ויש לי עדים שאני טהורה – אין אומרין נמתין עד שיבואו עדים, אלא מתירין אותה מיד. ולא עוד, אלא אפלו יצא עליה קול שיש עליה עדי טמאה – מתירין אותה עד שיבואו עדים, שבשבויה הקלו.

כד האב שאמר קדשתי את בתי וגרשתיה, והרי היא קטנה – נאמן; קדשתיה וגרשתיה פשהיתה קטנה, והרי היא גדולה – אינו נאמן להחזיקה גרושה; נשבית ופדיתיה, בין שהיא גדולה בין שהיא קטנה – אינו נאמן, שלא

נדעתי על אמי – ולא נפרדתי ממנה. והקלו לקבל את עדותו, אף על פי שהוא קטן ואף על פי שאין הבן מעיד על אמו.

כ כהן שהעיד וכו' – כגון שהעיד ששמר עליה ולא נאנסה. נותן מעותיו בה – לפדיון שבויים.

כא שהפה שאסר הוא הפה שהתיר – ראה לעיל ביאור יג. עד שיעיד לה אחד שהיא טהורה – מפני שהקלו חכמים בשבויה (לעיל יז).

כג הרי זו תצא – שהרי יש עדות שננטמאה. אלא מתירין אותה מיד – שהפה שאסר הוא הפה שהתיר (לעיל כא). יצא עליה קול – שמועה, גם כשיש יסוד לשמועה, כשנתבררה בבית דין (ראה לעיל יז, כא; ריטב"א כתובות כג, א).

כד קדשתי... וגרשתיה והרי היא קטנה וכו' – האב נאמן לפסול אותה לכהונה רק אם יש לו יכולת מעשית לפסול אותה. כשהיא קטנה, יש לאביה רשות לקדש אותה ולקבל את גירושיה כשהיא מאורסת, ולכן הוא נאמן להעיד

על מעמדה. אבל לאחר שבגרה או לאחר נישואיה, אין אביה נאמן, מפני שכבר הסתלקה רשותו מעליה (אישות ג, יא-יב;

גירושין ב, יח).

הָאָמִינָה אוֹתוֹ תוֹרָה אֲלֵא לְאֶסְרָה מְשׁוּם אִישׁוֹת, שְׁנֶאֱמַר:
 "אֵת בְּתִי נָתַתִּי לְאִישׁ הַזֶּה" (דברים כב, 17), אֲבָל לֹא לְפִסְלָה
 מְשׁוּם זְנוּת.

כה הָרִי זֶה מִתְּרַת לְדוֹר עֲמוֹ בְּחֶצֶר
 אַחַת – שְׁלֹא כִגְרוּשֵׁת כֹּהֵן, שֶׁאִסּוּר לוֹ
 לְדוֹר עֲמָה, אֲפִילוֹ לֹא בִמְבוּאֵה הַמְשׁוּתָף
 לְכַמָּה חֲצוֹרוֹת (להלן כא, כב).

כה אֵשֶׁת כֹּהֵן שְׁנֶאֱסְרָה עָלָיו מְשׁוּם שְׁבוּיָה – הוּאִיל
 וְהִדְבָר סָפֵק, הָרִי זֶה מִתְּרַת לְדוֹר עֲמוֹ בְּחֶצֶר אַחַת, וּבְלִבְד
 שְׂיָהוּ עֲמוֹ בְּנִי וּבְנֵי בֵיתוֹ תְּמִיד לְשִׁמְרוֹ.

מצור

כו עִיר שְׂבָאָה בְּמִצְרַיִם וְנִכְבְּשָׁה: אִם הָיוּ הַגּוֹיִים מְקִיפִין אֶת
 הָעִיר מִכָּל רִוְחוֹתֶיהָ כְּדֵי שְׁלֹא תִמְלֹט אִשָּׁה אַחַת עַד שְׂיָרְאוּ
 אוֹתָהּ וְתַעֲשֶׂה בְּרִשׁוֹתָן – הָרִי כָּל הַנְּשִׁים שֶׁבְּתוֹכָהּ פְּסוּלוֹת
 לְכַהֲנָה כְּשְׁבוּיוֹת, שְׂמָא נִבְעָלוּ לַגּוֹיִים, אֲלֵא מִי שֶׁהִיָּתָה
 מִבֵּית שְׁלֹשׁ שָׁנִים וּלְמִטָּה, כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ (לעיל י); **כז** וְאִם
 הָיָה אֶפְשָׁר שֶׁתִּמְלֹט אִשָּׁה אַחַת וְלֹא יִדְעוּ בָּהּ, אוֹ שֶׁהִיָּתָה
 בְּעִיר מִחְבּוּאָה אַחַת, אֲפִלוּ אִינָה מְחֻזְקֶת אֲלֵא אִשָּׁה אַחַת –
 הָרִי זֶה מִצְּלַת עַל הַכֹּל.

כז מִחְבּוּאָה – מִחְבּוּא, מְקוֹם מְסוּתוֹר.
 הָרִי זֶה מִצְּלַת עַל הַכֹּל – מִפְּנֵי שִׁישׁ
 לְהַנִּיחַ עַל כָּל אַחַת מִן הַנְּשִׁים שֶׁהִתְחַבְּאָה
 שָׁם, שֶׁהָרִי הִקְלוּ חַכְמֵים בְּשִׁבּוּיָהּ.

כח כִּיצַד מִצְּלַת? כָּל אִשָּׁה שְׂאֵמְרָה 'טְהוֹרָה אָנִי' – נֶאֱמַנָת,
 וְאִף עַל פִּי שְׂאִין לָהּ עַד; מִתּוֹךְ שְׂיָכוּלָה לומר 'נִמְלֹטִיתִי
 כְּשֶׁנִּכְבְּשָׁה הָעִיר' אוֹ 'בְּמִחְבּוּאָה הִיָּתִי וְנִצְלַתִי', נֶאֱמַנָת
 לומר 'לֹא נִמְלֹטִיתִי וְלֹא נִחְבַּאתִי וְלֹא נִטְמַאתִי'.

כח מִתּוֹךְ שְׂיָכוּלָה לומר – זֶה הִיא
 טַעֲנַת 'מִיגוּ' – טַעֲנָה מְשֻׁפְּטִית לְהֵאֱמַנָת
 הַדּוֹבֵר, מִתּוֹךְ (=מִיגוּ בְּאַרְמִית) שֶׁאִילוֹ
 הִיָּה שֶׁקֵּרן, הִיָּה יָכוֹל לְטַעוֹן טַעֲנָה אַחֶרֶת
 שֶׁהוּא נֶאֱמָן בָּהּ, וְכִיוּן שֶׁלֹא טַעַן אוֹתָהּ,
 מֵאַמִּינִים לוֹ שֶׁטַעֲנָתוֹ הַנוֹכַחִית אִמַּת, אִף
 עַל פִּי שֶׁלְעֲצֻמָּה אִינוֹ נֶאֱמָן בָּהּ.

כט וְאִינָן יִרְאִין – מֵאַנְשֵׁי הָעִיר. וְשִׁטְף
 וְעָבַר – כִּבְשׁ וּבּוֹז בְּמַהֲרָת (ע"פ ישיעוהו
 ח, ט).

כט בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּגִדוֹד שְׁלֹאוֹתָהּ מְלֻכוֹת, שֶׁהֵן
 מִתְּיָשָׁבִין בְּעִיר וְאִינָן יִרְאִין, לְפִיכֹף חוֹשְׁשִׁין לָהֶן שְׂמָא
 בְּעָלוּ. אֲבָל גִּדּוֹד שְׁלֵמְלֻכוֹת אַחֶרֶת שֶׁפְּשֻׁט וְשִׁטְף וְעָבַר –
 לֹא נֶאֱסְרוּ הַנְּשִׁים, מִפְּנֵי שְׂאִין לָהֶן פְּנָאֵי לְבַעַל, שֶׁהֵן עוֹסְקִים
 בְּשָׁלָל וּבוֹרְחִין לָהֶן. וְאִם שָׁבוּ נְשִׁים וְנִעֲשׂוּ בְּרִשׁוֹתָן – אִף
 עַל פִּי שֶׁרְדְּפוּ אַחֲרֵיהֶן יִשְׂרָאֵל וְהִצִּילוּ אוֹתָן מִיָּדָן, הָרִי הֵן
 אֲסוּרוֹת.

ל שְׁנֶחֱבְשָׁה... עַל יְדֵי מְמוֹן – נֶאֱסְרָה
 בְּבֵית הַסּוּהַר בְּגַלְל חוֹב כֶּסֶף. וְאִם
 יָדָם שֶׁל הַגּוֹיִים אִינָה תְּקִיפָה, אִין דִּינָהּ
 כְּשִׁבּוּיָה שְׁחִייה תְּלוּיִים רַק בְּרִצּוֹנָם. אִם
 הָיָה בְּעָלָה כֹּהֵן נֶאֱסְרָה עָלָיו – אֲבָל אִם
 הִיָּה בְּעָלָה יִשְׂרָאֵל, אִינָה נֶאֱסְרָה, מִפְּנֵי
 שֶׁגַּם אִם נִבְעָלָה, הִיא בְּגִדָר אֲנוּסָה.

ל הָאִשָּׁה שְׁנֶחֱבְשָׁה בְּיַד גּוֹיִים: עַל יְדֵי מְמוֹן – מִתְּרַת; וְעַל
 יְדֵי נְפֻשׁוֹת – אֲסוּרָה לְכַהֲנָה. לְפִיכֹף, אִם הָיָה בְּעָלָה כֹּהֵן
 – נֶאֱסְרָה עָלָיו. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שִׁיד יִשְׂרָאֵל
 תְּקִיפָה עַל הַגּוֹיִים, וְהֵן יִרְאִין מִהֵן. אֲבָל בְּזִמְן שִׁיד הַגּוֹיִים
 תְּקִיפָה עָלֵינוּ – אֲפִלוּ עַל יְדֵי מְמוֹן, כִּינָן שְׁנֶעֱשֶׂת בְּרִשׁוֹת
 הַגּוֹיִים, נֶאֱסְרָה, אֲלֵא אִם כֵּן הָעִיד לָהּ אֶחָד כְּשְׁבוּיָהּ, כְּמוֹ
 שְׂבָאֲרָנוּ (לעיל י).

פֶּרֶק תְּשֻׁעָה עֶשֶׂר

חללה; ייחוס הוולד והמשפחה

חללה

א אִי זֶה הַיָּמִים הַלְלָהּ? זֶה שְׁנוֹלְדָה מֵאִסוּרֵי כְּהֵנָה. וְכֵן אַחַת מִן הַנְּשִׁים הָאִסוּרוֹת לְכַהֵן שְׁנוֹבְעָלָה לְכַהֵן – נִתְחַלְלָה. אָבֵל הַכֹּהֵן עֲצָמוֹ שְׁעֵבֶר הַעֲבָרָה – לֹא נִתְחַלְלָה. **ב** וְכֵן שְׁנוֹבְעָלָה בְּאֵנֶס בֵּין שְׁנוֹבְעָלָה בְּשִׁנְיָהּ, בֵּין כְּדָרְכָה בֵּין שְׁלֹא כְּדָרְכָה – מִשְׁהַעֲרָה בָּהּ, נִתְחַלְלָה; וְהוּא שִׂיחָהּ הַכֹּהֵן בֶּן תִּשְׁעֵי שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד וְנִמְעָלָה, וְתִהְיֶה זֶה הָאִסוּרָה לֹו בֵּת שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד וְנִמְעָלָה.

ג כִּי־צַד? כֹּהֵן בֶּן תִּשְׁעֵי שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד שָׁבָא עַל הַגְּרוּשָׁה אוֹ עַל הַזּוֹנָה, וְכֹהֵן גְּדוֹל שָׁבָא עָלֶיהָ אוֹ עַל הָאִלְמָנָה אוֹ שְׁנֵשָׂא בְּעוֹלָה וְכֹהֵן עָלֶיהָ – הָרִי אֵלָיו נִתְחַלְלוּ לְעוֹלָם; וְאִם הוֹלִיד מִמֶּנָּה בֶּן, בֵּין זֶה שְׁחַלְלָהּ בֵּין כֹּהֵן אַחֵר – הַיָּלֵד חָלָל. אָבֵל כֹּהֵן שְׁקָדֵשׁ אִשָּׁה מֵאִסוּרֵי כְּהֵנָה, וְנִתְחַלְלָה אוֹ נִתְגַּרְשָׁה מִן הָאִסוּרִין – לֹא נִתְחַלְלָה. וְאִם נִשְׂאָתָה – אֵף עַל הַיָּלֵד (לעיל יז, טו). וְכֵן אִם בָּעַל בְּעֵילָה בְּלֹא נִשְׂוֹאֵין לֹא חָלְלָה – אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא לֹוּקָה מִשׁוּם אִסוּר קִדְשָׁה (אִשׁוּת א, ד), אֵין בְּנוֹ נִעֲשֶׂה חָלָל, מִפְּנֵי שֶׁאֵין חָלָל אֵלָא מִי שְׁנוֹלְד מֵאִסוּרֵי כְּהוֹנָה, וְלֹא מֵאִסוּר חָלָל עַל כָּל יְהוּדִי.

ה כֹּהֵן הִבָּא עַל עֲרוּנָה מִן הַעֲרִיּוֹת חוּץ מִמִּנְדָּה, אוֹ עַל אַחַת מִחֵיבֵי לְאוּיִן הַשְּׁוִיִּין בְּכָל – עֲשֶׂה אוֹתָהּ זוֹנָה, כְּמוֹ שְׁבִאֲרָנוֹ (לעיל יח, א-ג). חֲזֵר וְכֹהֵן עָלֶיהָ בִּיאָה שְׁנִיָּהּ, בֵּין הוּא בֵּין כֹּהֵן אַחֵר – נִעֲשִׂית חָלְלָה, וְזָרְעוֹ מִמֶּנָּה חָלָלִים.

ה לְפִיכָף, כֹּהֵן שָׁבָא עַל זְקוּקָה לְיָכֶם וְנִתְעַבְּרָה מִבִּיאָה רִאשׁוֹנָה – הַיָּלֵד כָּשֵׁר, לְפִי שְׂאֵינָה מֵאִסוּרֵי כְּהֵנָה, וְנִעֲשִׂית זוֹנָה. חֲזֵר וְכֹהֵן עָלֶיהָ בִּיאָה שְׁנִיָּהּ, וְנִתְעַבְּרָה וְיָלְדָה – הִיא חָלְלָה וְיָלְדָה חָלָל, לְפִי שֶׁהִיא מֵאִסוּרֵי כְּהֵנָה. **ו** וְכֵן כֹּהֵן הִבָּא עַל הַגְּיִרָתָהּ וְהִמְשַׁחֲרָתָה – חָלְלָה, וְזָרְעוֹ מִמֶּנָּה חָלָלִים.

ו כֹּהֵן שָׁבָא עַל הַנְּדָה – הַיָּלֵד כָּשֵׁר וְאֵינוֹ חָלָל, שְׂאֵין אִסוּר הַנְּדָה מִיָּחָד בְּכַהֲנִים אֵלָא שְׁוָה בְּכָל. **ז** כֹּהֵן שְׁנֵשָׂא גְרוּשָׁה מִעֲבָרָתָהּ, בֵּין מִמֶּנָּה בֵּין מֵאַחֵר, וְיָלְדָה כְּשֶׁהִיא חָלְלָה – הַיָּלֵד כָּשֵׁר, שֶׁהָרִי לֹא בֵּא מִטַּפְּת עֲבָרָה.

א אִי זֶה הַיָּמִים הַלְלָהּ – שֶׁאִסוּר לְכַהֵן לִשְׂאֵת אוֹתָהּ לְאִשָּׁה. אִסוּרֵי כְּהֵנָה – הָאִסוּרִים הַמִּיּוֹחָדִים לְכַהֲנִים. אַחַת מִן הַנְּשִׁים הָאִסוּרוֹת לְכַהֵן – רִאָה לְעֵיל יז, א. כְּדָרְכָה... מִשְׁהַעֲרָה – רִאָה לְעֵיל א, י.

ג הַיָּלֵד חָלָל – וְכֵן אֵינוֹ כֹּהֵן (להלן ט). קִדְשָׁה – אֵךְ עֲדִיין לֹא נִשְׂא אוֹתָהּ לְאִשָּׁה בְּכַנְסַתָּה לְבֵיתוֹ (להגדרות רִאָה לְעֵיל א, ט). **ד** שְׁנֵשָׂא בּוֹגְרָת אוֹ מִפֶּת עֵץ לֹא חָלְלָה – שֶׁהָרִי אִם נִשְׂא אוֹתָהּ, אֵינוֹ חֵיב לְגַרֵּשׁ אוֹתָהּ, בְּנִיגוּד לְבַעוּלָה (לְעֵיל יז, טו). וְכֵן אִם בָּעַל בְּעֵילָה בְּלֹא נִשְׂוֹאֵין לֹא חָלְלָה – אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא לֹוּקָה מִשׁוּם אִסוּר קִדְשָׁה (אִשׁוּת א, ד), אֵין בְּנוֹ נִעֲשֶׂה חָלָל, מִפְּנֵי שֶׁאֵין חָלָל אֵלָא מִי שְׁנוֹלְד מֵאִסוּרֵי כְּהוֹנָה, וְלֹא מֵאִסוּר חָלָל עַל כָּל יְהוּדִי.

ה כֹּהֵן הִבָּא עַל עֲרוּנָה – וְכֵן אִם בֵּא עָלֶיהָ יִשְׂרָאֵל, עֲשֶׂה אוֹתָהּ זוֹנָה. מִחֵיבֵי לְאוּיִן הַשְּׁוִיִּין בְּכָל – שֶׁאֵינֶם מִיּוֹחָדִים לְכַהֲנִים (לְפִירוּטֵם רִאָה לְעֵיל בִּיאור א, ח), וְלֹא כֵן הִיא נִעֲשִׂית זוֹנָה וְלֹא חָלְלָה.

ה זְקוּקָה לְיָכֶם – אֵלְמָנָה הַמִּמְתַּיְנָה לְיִיבּוּם אוֹ לְחִלְצָהּ, שֶׁאִסוּר מִן הַתּוֹרָה לְמִי שֶׁאֵינוֹ אַחִי בְּעוֹלָה לְבַעוּל אוֹתָהּ בְּתַקּוּפַת הַהִמְתַּנָּה (ל"ט שו"ט). הַיָּלֵד כָּשֵׁר – דוּגְמָה חֲרִיגָה שְׁבָה הֵאֵם נִעֲשִׂית זוֹנָה אֲבָל הוֹלֵד כָּשֵׁר, שֶׁהָרִי בְּחֵיבֵי כְּתוּבוֹת הוֹלֵד מִזְמוֹר, וְבִאִסוּרֵי כְּהוֹנָה הוֹלֵד חָלָל (מ"ט). **ו** הַגְּיִרָתָהּ וְהִמְשַׁחֲרָתָה – שֶׁהָרִי לְכַהֵן (לְעֵיל יח, ג).

חללה מדברי סופרים

ח כָּבֵר בְּאֶרְנוּ (לעיל י, ז), שֶׁהַחְלוּצָה אֶסוּרָה לַפְּהֵן מִדְּבָרֵיהֶם. לְפִיכֶן, כֵּהֵן שֶׁבְּעַל חְלוּצָה – הָרִי זֶה חֲלָלָה, וְנִרְעָה מִכֵּהֵן חֲלָלִים, וְהִכַּל מִדְּבָרֵיהֶם. אָבֵל כֵּהֵן שֶׁבָּא עַל אַחַת מִן הַשְּׁנִיאוֹת – הִיא כְּשֶׁרָה וְנִרְעוּ מִמֶּנָּה כְּשָׂרִים; שְׂאִסוּר הַשְּׁנִיאוֹת – אֶסוּר הַשְּׂוֹה בְּכָל, וְאִינוּ מִיָּחָד בְּכֵהֵנִים.

ט כֵּהֵן שֶׁבָּא עַל סֶפֶק זֹנָה, כְּגוֹן סֶפֶק גֵּירָת אוּ מִשְׁחַרְרֵת, אוּ שֶׁבָּא עַל סֶפֶק גְּרוּשָׁה, וְכֵן כֵּהֵן גְּדוּל שֶׁבָּא עַל סֶפֶק אֶלְמָנָה – הָרִי זֶה סֶפֶק חֲלָלָה, וְיִלְדָה סֶפֶק חֲלָל.

י נִמְצְאוּ הַחֲלָלִים שֶׁלְּשָׁה: חֲלָל מִן הַתּוֹרָה, וְחֲלָל מִדְּבָרֵיהֶם, וְסֶפֶק חֲלָל. וְכָל סֶפֶק חֲלָל – נִוְתַנִּין עֲלָיו חֻמְרֵי כֵהֵנִים וְחֻמְרֵי יִשְׂרָאֵל: אִינוּ אוֹכַל בְּתֵרוּמָה, כִּי־שָׂרָא, וְאִינוּ מִטְמֵא לְמֵתִים, כִּכֵּהֵן, וְנוֹשָׂא אִשָּׁה הָרְאוּיָה לְכֵהֵן. וְאִם אָכַל אוּ נִטְמָא אוּ נָשָׂא גְרוּשָׁה – מִכֵּין אוֹתוֹ מִכַּת מִרְדוֹת. וְהוּא הַדִּין לְחֲלָל שֶׁלְּדְבָרֵיהֶם. אָבֵל חֲלָל שֶׁלְּתוֹרָה הַנִּדְּאִי – הָרִי הוּא פְּזוּר, וְנוֹשָׂא גְרוּשָׁה וּמִטְמֵא לְמֵתִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "אָמַר אֵל הַכֵּהֵנִים בְּנֵי אֶהְרֶן" (ויקרא כא, א) – אִף עַל פִּי שֶׁהֵן בְּנֵי אֶהְרֶן, עַד שֶׁיְהִיוּ בְּכֵהוֹנִים.

כוחנת וגירות

יא כֵּהֵן זָכָר הוּא שְׂאִסוּר לְשָׂא חֲלָלָה זֹנָה, וְלִפְיֶכֶן אֶסוּר בְּגֵירָת וּמִשְׁחַרְרֵת, שֶׁהִיא הַזֹּנָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאֶרְנוּ (לעיל יח, א), אָבֵל הַכֵּהֵנָת מִתְּרַת לְהַנְשֵׂא לְחֲלָל וְלִגְר וְלִמְשַׁחֵר, שֶׁלֹּא הַזֹּנָה כְּשֵׁרוֹת לְהַנְשֵׂא לְפִסּוּלִין, שֶׁנֶּאֱמַר: "בְּנֵי אֶהְרֶן" (ויקרא כא, א), וְלֹא בְּנוֹת אֶהְרֶן. נִמְצָא הֵגֵר מִתֵּר לְשָׂא מִזֹּנָת וּמִתֵּר לְשָׂא כֵהֵנָת.

יב גֵּרִים וּמִשְׁחַרְרֵים שֶׁנֶּשְׂאוּ אֵלֶיךָ מֵאֲלוֹ הוֹלִידוֹ בַּת, אֶפְלוּ אַחַר כֵּהֵן דוֹרוֹת – הוֹאִיל וְלֹא נִתְעַרְבַּ בְּהֵן זֶרַע יִשְׂרָאֵל, הָרִי אוֹתָהּ הַבַּת אֶסוּרָה לְכֵהֵן; וְאִם נָשָׂאת – לֹא תֵצֵא, הוֹאִיל וְהוֹרְתָה וְלִדְתָה בְּקִדְשָׁה. אָבֵל גֵּר אוּ מִשְׁחַרֵּר שֶׁנֶּשְׂא בַת יִשְׂרָאֵל אוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּשְׂא גֵירָת וּמִשְׁחַרְרֵת – בַּתוֹ כְּשֶׁרָה לְכֵהֵנָה לְכַתְּחֻלָּה.

יג גֵּר עֲמוּנִי שֶׁנֶּשְׂא בַת יִשְׂרָאֵל, וְכֵן מִצְרֵי שְׁנֵי שֶׁנֶּשְׂא בַת יִשְׂרָאֵל, אִף עַל פִּי שֶׁבִּיאָתְם בְּעִבְרָה, וְהָרִי נְשׂוֹתִיָּהּ זֹנָת, כְּמוֹ שֶׁבְּאֶרְנוּ (לעיל יח, א) – בְּנוֹתֵיהֶם כְּשֵׁרוֹת לְכֵהֵנָה לְכַתְּחֻלָּה.

ח הַשְּׁנִיאוֹת – רָאָה לְעִיל בִּיאוֹר א, ח.

ט סֶפֶק אֶלְמָנָה – סֶפֶק אִם מֵת בְּעִלָּה אוּ שֶׁהִיא סֶפֶק בְּקִידוּשִׁיהָ וּמֵת אֶרֶסָה (לעיל יח, ב).

י מִכַּת מִרְדוֹת – רָאָה לְעִיל בִּיאוֹר א, ח. כְּזֶר – כְּמִי שֶׁאִינוּ כֵהֵן לְכָל עֲנִיִן (תְּרוּמוֹת (י, א)).

יא שֶׁלֹּא הַזֹּנָה כְּשֵׁרוֹת לְהַנְשֵׂא לְפִסּוּלִין – כָּלֵל זֶה חַל רַק בִּאִסוּרֵי כֵהוֹנָה. הֵגֵר מִתֵּר לְשָׂא מִזֹּנָת – וְכֵמוֹ כֵּן מוֹתֵר לְמִזוֹר לְשֵׁאת אִשָּׁה גֵירוֹת (לעיל טו, ז).

יב הוֹאִיל וְלֹא נִתְעַרְבַּ בְּהֵן זֶרַע יִשְׂרָאֵל – אִף עַל פִּי שֶׁלְעֲנִינִים אַחֲרֵים, כְּגוֹן קִיּוֹם הַמִּצְוּוֹת, בְּנֵי הַגֵּרִים הֵם יְהוּדִים לְכָל דְּבַר. הָרִי אוֹתָהּ הַבַּת אֶסוּרָה לְכֵהֵן – מִפְּנֵי שֶׁקָּהֵל גֵּרִים אִינוּ קְרוּי קָהֵל ה' (לעיל טו, ז). וְהוֹרְתָה וְלִדְתָה בְּקִדְשָׁה – שֶׁהִרְיוֹן הִיא אַחַר שֶׁהִתְגַּיְרוּ הוֹרֵיהָ וְנִהְיוּ יְהוּדִים.

יג עֲמוּנִי... מִצְרֵי וכו' – שֶׁאִין לְהַתְחַתֵּן בֵּהֶם. וּמוֹתֵר לְהַתְחַתֵּן רַק עִם מִי שֶׁהוּא דוֹר שְׁלִישִׁי לְגֵר מִצְרִי, וְלִשְׁאֵת עֲמוּנִית (לעיל יח, ב-כ).

כללי ייחוס הולד בכשרים

יד חָלַל שֶׁנִּשְׂא כְּשֶׁרָה – זָרְעוּ מִמֶּנָּה חֲלָלִים, וְכֵן כֵּן בֶּן בְּנוֹ, אֶפְלוּ אַחַר אֶלֶף דּוֹר; שֶׁכֵּן הַחֲלָל הַזֶּכֶר – חֲלָל הוּא לְעוֹלָם. וְאִם הֵיטָה בַת – אֲסוּרָה לְכַהֵנָּה, שֶׁהָרִי הִיא חֲלָלָה. אֲבָל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׂא חֲלָלָה – הַנֶּלֶד כְּשֶׁר. לְפִיכָךְ, אִם הֵיטָה בַת – הָרִי זֶה תִּנְשָׂא לְכַהֵנָּה.

טו כַּהֲנִים לְוִיִּים וְיִשְׂרָאֵלִים מִתְרִין לְבֹא זֶה בְּזָה, וְהַנֶּלֶד הוֹלֵךְ אַחַר הַזֶּכֶר; לְוִיִּים וְיִשְׂרָאֵלִים וְחֲלָלִים מִתְרִים לְבֹא זֶה בְּזָה, וְהַנֶּלֶד הוֹלֵךְ אַחַר הַזֶּכֶר, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּתְּלֵדוּ עַל מִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם" (במדבר א, יח) – בֵּית אָבִיו הִיא מִשְׁפַּחְתּוֹ, וְאִין בֵּית אִמּוֹ מִשְׁפַּחְתּוֹ.

טז לְוִיִּים וְיִשְׂרָאֵלִים וְחֲלָלִים וְגֵרִים וּמִשְׁחַרְרִים מִתְרִין לְבֹא זֶה בְּזָה. וְהֵגֵר וְהַמִּשְׁחַרֵּר שֶׁנִּשְׂא לְוִיָּה אוֹ יִשְׂרָאֵלִית אוֹ חֲלָלָה – הָרִי הַבֵּן יִשְׂרָאֵלִי אוֹ לְוִי אוֹ חֲלָל שֶׁנִּשְׂא גֵיטָת אוֹ מִשְׁחַרְרֵת – הַנֶּלֶד הוֹלֵךְ אַחַר הַזֶּכֶר.

חזקת כשרות של המשפחה

יז, כָּל הַמִּשְׁפָּחוֹת בְּחֻזְקַת כְּשָׁרוֹת, וּמִתָּר לִשְׂא מִהֵן לְכַתְּחֻלָּה. וְאֵף עַל פִּי כֵן, אִם רָאִיתָ שְׂתִי מִשְׁפָּחוֹת שֶׁמִּתְגַּרְוֹת זֶה בְּזֶה תְּמִיד, אוֹ רָאִיתָ מִשְׁפָּחָה שֶׁהִיא בְּעֵלְת מִצָּה וּמְרִיבָה תְּמִיד, אוֹ רָאִיתָ אִישׁ שֶׁהוּא מְרַבֵּה מְרִיבָה עִם הַכָּל וְעַז פָּנִים בְּיוֹתֵר – חוֹשֵׁשִׁין לָהֶן, וְרֵאוי לְהִתְרַחֵק מִהֵן, שֶׁאֵלּוּ מִינֵי פְּסָלוֹת הֵן.

יז, וְכֵן כָּל הַפּוֹסֵל אֶת אַחֵרִים תְּמִיד, כְּגוֹן שְׁנוֹתָן שֶׁמֵּין בְּמִשְׁפָּחוֹת אוֹ בִּיחִידִים וְאוֹמֵר עֲלֵיהֶן שֶׁהֵן מְמֹזְרִים – חוֹשֵׁשִׁין לוֹ שֶׁמָּא מְמֹזֵר הוּא; וְאִם אָמַר עֲלֵיהֶן שֶׁהֵן עֲבָדִים, חוֹשֵׁשִׁין לוֹ שֶׁמָּא עֲבָד הוּא; שֶׁכָּל הַפּוֹסֵל – בְּמוֹמוֹ הוּא פּוֹסֵל.

יז, וְכֵן כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בוֹ עֲזוֹת פָּנִים וְאֶכְזָרִיוֹת, וְשׁוֹנֵא אֶת הַבְּרִיּוֹת וְאֵינוֹ גּוֹמֵל לָהֶן חֶסֶד – חוֹשֵׁשִׁין לוֹ בְּיוֹתֵר שֶׁמָּא גְּבַעוֹנֵי הוּא, שֶׁסִּימְנֵי יִשְׂרָאֵל הָאֵמָה הַקְּדוּשָׁה: בִּישְׁנֵים רִחְמָנִים וְגוֹמְלֵי חֶסְדִּים; וּבְגַבְעוֹנִים הוּא אוֹמֵר: "וְהַגְּבַעוֹנִים לֹא מְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה" (שמואל ב כא, ב), לְפִי שֶׁהַעֲזוֹ פְּגִיחָם וְלֹא נִתְפָּיְסוּ, וְלֹא רָחֲמוּ בְּנֵי שְׂאוֹל, וְלֹא זָכְרוּ לְיִשְׂרָאֵל חֶסֶד לְמַחַל לְבַנֵּי מִלְכָּם, וְהֵם עָשׂוּ עִמָּהֶם חֶסֶד וְהִחִיּוּם בְּתַחֲלָה.

טו וְהַנֶּלֶד הוֹלֵךְ אַחַר הַזֶּכֶר – כִּל מַקּוּם שֵׁשׁ קִידוּשֵׁין וְאִין עֲבָרָה – הוֹוֹלד הוֹלֵךְ אַחַר הַזֶּכֶר" (בבלי קידושין טו, ב).

יז, עַז פָּנִים בְּיוֹתֵר – חֶסֶר בּוֹשֵׁה, חֲצוּף. חוֹשֵׁשִׁין לָהֶן וְרֵאוי לְהִתְרַחֵק מִהֵן – חֶסֶד כְּלָלִי, שְׂמַא הַמִּידוֹת הָרַעוֹת בְּמִשְׁפָּחָה בָּאוּ לְיַדֵּי בִיטוּי גַם בְּקַלְקוּל בִּיחּוּס, בְּזוֹנָת וְכַדוּמָה.

יז, שֶׁמֵּין – שְׂמִצָּה, גְּנָאִי. שֶׁכָּל הַפּוֹסֵל בְּמוֹמוֹ הוּא פּוֹסֵל – מְנַסֵּה לְתַלּוֹת אֶת חוֹלְשָׁתוֹ בְּחִבְרוֹ.

יז, גְּבַעוֹנִים – שְׂנַתְגִּירוֹ בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ, וְהֵם הַנְּתִינִים (לְמוֹצֵאם וְלֹאכֻזְרִיוֹתָם רָאָה לְעִיל יב, כב-נג). לֹא מְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל – שְׂאִינֵם שׁוֹמְרִים טִינָה בְּלִבָּם וּמוֹחֲלִים לְמַבְקָשִׁים מֵהֶם סְלִיחָה (תְּשׁוּבָה ב, י). וְלֹא רָחֲמוּ בְּנֵי שְׂאוֹל – אֵלּא דְרָשׁוּ נַקְמָה וְהִרְגוּ אֶת בְּנֵי מִשְׁפַּחַת שְׂאוֹל, כְּמִסּוּפֵר שֶׁם. וְהִחִיּוּם בְּתַחֲלָה – בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ, אֵף עַל פִּי שְׂבָאוֹ אֵלָיו בְּשֶׁקֶר וּבְמִרְמָה (יְהוֹשֻׁעַ פֶּרֶק ט).

פֶּרֶק עֲשָׂרִים

חזקת הכהנים וייחוסם

מעמד הכהנים בזמן הזה

א כָּל הַכֹּהֲנִים שֶׁבְּזֶמַן הַזֶּה – בְּחֻזְקָה הֵם כֹּהֲנִים, וְאֵינָן אוֹכְלִין אֶלָּא בְּקִדְשֵׁי הַגָּבוּל; וְהוּא שְׁתַּהֲיָה תְרוּמָה שְׁלֹדְבְרֵיהֶם. אֲבָל תְרוּמָה שְׁלֹתוֹרָה וְחֻלָּה שְׁלֹתוֹרָה – אֵין אוֹכֵל אוֹתָהּ אֶלָּא כִּהֵן מִיַּחֲסֵם.

ב אֵי זֶה הוּא כִּהֵן מִיַּחֲסֵם? זֶה שֶׁהַעֲדִידוֹ לֹו שְׁנֵי עֲדִים שֶׁהוּא כִּהֵן בֶּן פְּלוֹנֵי הַכֹּהֵן, וּפְלוֹנֵי בֶּן פְּלוֹנֵי, עַד אִישׁ פְּלוֹנֵי, וְהוּא הַכֹּהֵן שֶׁשָּׁמַשׁ עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ; שְׁאֵלוֹ לֹא בְּדָקוֹ בֵּית דִּין הַגָּדוֹל אַחֲרָיו – לֹא הָיוּ מְנַחֲיִין אוֹתוֹ לַעֲבֹד.

ב לְפִיכָף אֵין בּוֹדְקִין מִן הַמִּזְבֵּחַ וּלְמַעְלָה, וְלֹא מִן הַסְּנֵהֲדָרִין וּלְמַעְלָה, שְׁאֵין מְמַנִּין בְּסַנְהֶדְרִין אֶלָּא כֹּהֲנִים לְיָיִם וְיִשְׂרָאֵלִים מִיַּחֲסִין.

ג חֻלָּה בְּזֶמַן הַזֶּה, וְאֶפְלוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – אֵינָה שְׁלֹתוֹרָה, שְׁנֵאֲמַר: "בְּבִאָכֶם אֶל הָאָרֶץ" (במדבר טו, יח) – בֵּיאַת כָּלְכֶם, וְלֹא בֵיאַת מְקַצְתְּכֶם; וְכִשְׁעַלּוֹ בְיַמֵּי עֲזָרָא, לֹא עָלוּ כָּלָן. וְכֵן תְרוּמָה בְּזֶמַן הַזֶּה – שְׁלֹדְבְרֵי סוֹפְרִים, וּלְפִיכָף אוֹכְלִין אוֹתָהּ הַכֹּהֲנִים שֶׁבְּזִמְנָנוּ, שֶׁהֵן בְּחֻזְקָה.

ד מִי שֶׁהַעֲדִידוֹ לֹו עֲדִים שֶׁרְאוּהוּ שֶׁהֵינָה אוֹכֵל תְרוּמָה שְׁלֹתוֹרָה – הָרִי זֶה מִיַּחֲסֵם. וְאֵין מַעְלִין לְיַחֲסִין לֹא מְנַשִּׂיאוֹת פְּפִים, וְלֹא מְקַרְיָאָה בְּתוֹרָה רְאִשׁוֹן, וְלֹא מְחֻלֵּק תְרוּמָה בְּבֵית הַגְּרָנוֹת, וְלֹא עַל פִּי עַד אֶחָד.

המינוי לסנהדרין בא לאחר בדיקה ודאית, אף על פי שלשאר עניינים, כל המשפחות בחזקת כשרות (לעיל יט, יז; סנהדרין ב, א).

ג שְׁנֵאֲמַר – בפרשת חלה. בֵּיאַת כָּלְכֶם – יש מי שפירש שהכוונה לרוב עם ישראל, שרובו ככולו (שטמ"ק כתובות כה, א). עֲזָרָא – הסופר, מנהיג האומה שעלה מבבל לארץ ישראל לאחר חורבן בית ראשון. וּלְפִיכָף אוֹכְלִין אוֹתָהּ הַכֹּהֲנִים שֶׁבְּזִמְנָנוּ – כיוון שהם כהנים. אמנם יש עוד תנאי, לאכול אותה בטהרה, שיהיו הכהן והחלה טהורים. לכן היום, שכולנו טמאי מתים ואין לנו פרה אדומה להיטהר בה, שורפים את החלה (ביכורים ה, ט).

ד שֶׁהֵינָה אוֹכֵל תְרוּמָה שְׁלֹתוֹרָה – המותרת לכהן ודאי בלבד, ואסורה למי שאינו כהן, והאוכל אותה עונשו חמור, מיתה בידי שמים (מאכלות אסורות יט). מַעְלִין לְיַחֲסִין – להחשיבו כהן לענייני חיתון, כנזכר בפרקים הקודמים. מְנַשִּׂיאוֹת פְּפִים – מן העובדה שנשא את כפיו ובירך ברכת כהנים בתפילה (תפילה ד, א), מפני שייתכן שהוא נושא את כפיו אף על פי שאינו כהן, ואינו מקפיד בדבר, מפני שאין עונשו כעונש מי שאכל תרומה (בבלי כתובות כד, ב). מְקַרְיָאָה בְּתוֹרָה רְאִשׁוֹן – שהכהן קורא ראשון בתורה (תפילה יב, ח). מְחֻלֵּק תְרוּמָה בְּבֵית הַגְּרָנוֹת – שנאספים בגורן, ובעל הבית מחלק לכהנים את התרומות מן היבול של שדהו, אך לא לעבדיהם, ואף על פי כן אין מעלין ליוחסין על פי זה (תרומות יב, ב).

א בְּחֻזְקָה – בהנחה, ולא בידיעה ודאית. וְאֵינָן אוֹכְלִין אֶלָּא בְּקִדְשֵׁי הַגָּבוּל – מפני שאסור למי שאינו כהן לאכול קודשים (מניין המצוות ל"ת קלד; מעשה הקרבנות יא, ח). וְקוֹדְשֵׁי הַגָּבוּל הֵם קוֹדְשֵׁי הַנֶּאֱכָלִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִחוּץ לְיִירוּשָׁלַיִם, הַתְרוּמָה וְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְהַחֲלָה (ביכורים א, א). תְרוּמָה שְׁלֹדְבְרֵיהֶם – כגון התרומה בימינו, שלמעשה מחורבן הבית אינה מן התורה אלא מתקנת חכמים (תרומות א, א; להלן א). אֲבָל תְרוּמָה... וְחֻלָּה – דוגמאות לקודשי הגבול. תְרוּמָה או תְרוּמָה גְדוּלָה היא המתנה הראשונה מן היבול הניתנת לכהן. תְרוּמַת מַעֲשֵׂר היא המעשר שהלוי מפריש מן המעשר הראשון שקיבל, והיא ניתנת לכהן. והחלה היא ההפרשה מעיסת בצק (תרומות ג, א–ב; ו, א; ביכורים ה, א). כִּהֵן מִיַּחֲסֵם – מי שייחוסו לכהונה ודאי. ואף על פי שבאיסורים חמורים סומכים על החזקה (לעיל א, ב), כאן החומרה נובעת מגזרת נחמיה להקפיד על האכילה: "אשר לא יאכלו מקדש הקדשים עד עמד כהן לאורים ותמים" (עזרא ב, א–ט; נחמיה ז, טד–טז; בבלי כתובות כד, ב).

ב שֶׁהוּא כִּהֵן בֶּן פְּלוֹנֵי הַכֹּהֵן – עדות שאביו כהן מיוחס ואינו חלל.

ב אֵין בּוֹדְקִין וְכוּ' – אין בודקים את ייחוסם של הדורות הקודמים ("למעלה") של מי ששירת במקדש או בסנהדרין והוא כהן. לְיָיִם וְיִשְׂרָאֵלִים מִיַּחֲסִין – הראויים להשיא את בנותיהם לכהנים, שאינם פסולי חיתון עם כהנים.

נאמנות האב על בנו

ה כֹּהֵן מִיַּחֵס שְׂאֵמֶר 'בְּנֵי הוּא זֶה, וְכֹהֵן הוּא' – אֵין מְעַלִּין אוֹתוֹ לְיַחְוֹסִין עַל פִּי, עַד שְׂיָבִיא עֲדִים שֶׁהוּא בְּנוֹ.

ו כֹּהֵן מִיַּחֵס שְׂעִצָּא הוּא וְאִשְׁתּוֹ שְׂיַדְעֵנוּ שֶׁהִיא כְּשֶׁרָה לְמַדִּינָה אַחֲרֵת, וּבָא הוּא וְהִיא וּבָנִים כְּרוּכִין אַחֲרֶיהָ, וְאָמַר 'אִשָּׁה שְׂעִצָּאת עִמִּי הִיא זֶה, וְאֵלּוּ בְּנֵיהָ' – אֵינוֹ צָרִיף לְהִבְיָא עֲדִים לֹא עַל הָאִשָּׁה וְלֹא עַל הַבָּנִים; 'מֵתָה וְאֵלּוּ בְּנֵיהָ' – צָרִיף לְהִבְיָא עֲדִים שְׂאֵלּוּ בְּנֵיהָ, וְאֵינוֹ צָרִיף לְהִבְיָא עֲדִים עַל אִמָּן שֶׁהִיָּתָה כְּשֶׁרָה, מִפְּנֵי שֶׁכָּבֵר הַחֲזִק שְׂעִצָּא מֵעֲמֻנּוֹ בְּאִשָּׁה כְּשֶׁרָה.

ז יָצָא כֹּהֵן מִיַּחֵס לְמַדִּינָה אַחֲרֵת, וּבָא הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וְאָמַר 'אִשָּׁה זֶה נְשִׂאתִי וְאֵלּוּ בְּנֵיהָ' – צָרִיף לְהִבְיָא עֲדִים שְׂאִשָּׁה זֶה כְּשֶׁרָה, וְאֵינוֹ מְבִיא עֲדִים שְׂאֵלּוּ בְּנֵיהָ, וְהוּא שְׂיִהְיוּ כְּרוּכִין אַחֲרֶיהָ. וְאִם בָּא בְּשֵׁתֵי נָשִׁים וְהִבְיָא רְאִיָּה עַל הָאֲחַת – אִף עַל פִּי שֶׁהַבָּנִים קִטְנִים וְכְרוּכִין אַחֲרֶיהָ, צָרִיף לְהִבְיָא רְאִיָּה עֲלֵיהֶן, שְׂמָא בְּנָיו מִן הָאֲחֵרֶת הֵם, וְנִכְרְכוּ אַחֵר זֶה הַמִּיַּחֵס. ח, בָּא הוּא וּבָנָיו וְאָמַר 'אִשָּׁה נְשִׂאתִי וּמֵתָה, וְאֵלּוּ בְּנֵיהָ' – מְבִיא עֲדִים שְׂאִתָּה הָאִשָּׁה כְּשֶׁרָה הִיָּתָה וְשְׂאֵלּוּ בְּנֵיהָ.

ח וְכַדִּין הִנֵּה דְנִין בִּישְׂרָאֵל מִיַּחֵס וּבְלוֹי מִיַּחֵס, וְאַחֵר כֶּף נְעִיד עַל בְּנוֹ זֶה שֶׁהוּא מִיַּחֵס כְּדִי שְׂיִהְיֶה רְאוּי לְסַנְהֶדְרִין.

ט אֵין מְעַלִּין מִשְׁטְרוֹת לְכַהֲנָה. כִּיצַד? הֲרֵי שְׂהִיָּה בְּשֶׁטֶר 'פְּלוּנִי כֹהֵן לָנָה מִפְּלוּנִי' אוֹ 'הִלְוָהוּ' כֶּף וְכֶף, וְהַעֲדִים מִלְמַטָּה – אֵין מִחֲזִיקִין כֹּהֵן זֶה שֶׁהוּא מִיַּחֵס, שְׂמָא לֹא הִעִידוּ אֱלָא עַל הַמְּלָנָה.

ט בְּמָה דְכָרִים אֲמֹרִים? לְעִנְיִן יַחוּס. אֲבָל לַחֲזָקָה, שְׂיִהְיֶה בְּחֻזְקָת כֹּהֵן כִּכְהִנֵּי זְמַן זֶה, וְיֵאכַל בְּתְרוּמָה וְחֻלָּה שְׂלֵדְכְרֵי סוֹפְרִים וּבְשֶׂאֶר קְדָשֵׁי הַגְּבוּל – מְעַלִּין מִן הַשְׁטְרוֹת, וְעַל פִּי עֵד אֶחָד, וּמִנְשִׂאוֹת כְּפִים, וּמִקְרִיאָה בְּתוֹרָה רֵאשׁוֹן. י וְכֵן כֹּהֵן שְׂאֵמֶר 'בְּנֵי זֶה כֹּהֵן' – גָּאֲמֵן לְהַאֲכִילוֹ בְּתְרוּמָה וְלִהְיוֹתוֹ בְּחֻזְקָת כֹּהֵן, וְאֵינוֹ צָרִיף לְהִבְיָא רְאִיָּה לֹא עַל הַבָּנִים וְלֹא עַל הָאִשָּׁה.

שניים המעידים זה לזה, מסיח לפי תומו

יא שְׁנַיִם שְׂבָאוּ לְמַדִּינָה, זֶה אוֹמֵר 'אֲנִי וְחֻבְרֵי כֹהֵן' וְזֶה

ה אֵין מְעַלִּין אוֹתוֹ לְיַחְוֹסִין – מִפְּנֵי שֶׁעָשׂוּ מַעֲלָה (הַחֲמִירוּ) לְעִנְיִן יַחוּס כְּהוֹנָה, שְׂאֵין לְסַמוֹךְ עַל עֲדוֹת אֲבִיו, אִף עַל פִּי שֶׁהוּא נֹאמֵן לְפַסּוֹל אוֹתוֹ (לְעֵיל טו, טז).

ו מַדִּינָה – עִיר. וּבָנִים כְּרוּכִין אַחֲרֶיהָ – בְּנֵיהַ הַקִּטְנִים הוֹלְכִים אַחֲרֶיהָ. אֵינוֹ צָרִיף לְהִבְיָא עֲדִים – כֹּאן, לְעוֹמֵת הַהֲלָכָה הַקְּדוּמָת, יֵשׁ חֻזְקָה שֶׁהֵם יִלְדוּ, וְעַל חֻזְקָה זֶה סוּמְכִים אֲפִילוֹ לְדִינִים חֲמוּרִים (רֵאחַ לְעֵיל א, ב). אֵינוֹ צָרִיף לְהִבְיָא עֲדִים לֹא עַל הָאִשָּׁה – שֶׁהִיא כְּשֶׁרָה, וְלֹא הַתְּחַלְלָה.

ט וְהַעֲדִים מִלְמַטָּה – הַעֲדִים הַחֲתוּמִים בְּסוֹף הַשְּׁטֵר.

השני אומר 'אני וחברי כהן' – אף על פי שגוראין כגומלין זה את זה, הרי אלו נאמנין, ושניהן בתזקת כהנים. וכן עד אחד שאמר 'ראיתי זה שנשא כפיו' או 'שאכל בתרומה' או 'שחלק על הגרן' או 'שקרא בתורה ראשון וקרא אחרי לוי' – מחזיקין אותו לכהנה על פיו. וכן אם העיד שזה קרא שני בתורה אחר כהן – מחזיקין אותו בלויה.

יב העיד שראה זה שחלק עם אהיו בבית דין תרומה שהניח להן אביהן הכהן – אין מעלין אותו לכהנה בעדות זו, שמא חלל הוא, ולקח חלק ירשתו מתרומה למכרה.

יג מי שבא בזמן הזה ואמר 'כהן אני' – אינו נאמן, ואין מעלין אותו לכהנה על פי עצמו, ולא יקרא בתורה ראשון, ולא ישא את כפיו, ולא יאכל בקדשי הגבול, עד שיהיה לו עד אחד. אכל אוטר עצמו בגרושה וזונה וחללה, ואינו משמא למתים; ואם נשא או נטמא – לוקה, והנבעלת לו ספק חללה. **יד** ואם היה מסיח לפי תמו – נאמן.

יד כיצד? מצשה באחד שהיה מסיח לפי תמו ואמר 'זכור אני כשאני תינוק, והייתי מרכב על כתפו של אבי שהוציאני מבית הספר והפשיטני כתנתי והטבילני לאכל תרומה לערב; וחברי בודלין ממני, והיו קוראין אותי יוחנן אוכל חלות', והעלהו רבנו הקדוש לכהנה על פי עצמו.

טו נאמן הגדול לומר 'זכור אני כשהייתי קטן, וראיתי פלוני טובל ואוכל בתרומה לערב', ומחזיקין אותו בכהנה בעדותו.

טו מי שבא בזמן הזה ואמר 'כהן אני', ועד אחד מעיד לו ש'אני יודע באביו שלזה שהוא כהן' – אין מעלין אותו לכהנה בעדות זו, שמא חלל הוא, עד שיעיד שזה כהן הוא. אכל אם החזק אביו כהן, או שבאו שנים והעידו שאביו שלזה כהן – הרי הוא בתזקת אביו.

ספק כהן משמועה או מתערובת

טז מי שהחזק אביו כהן, ויצא עליו קול שהוא בן גרושה או בן חלוצה – חוששין לו, ומורדין אותו. בא עד אחד אחר כך והעיד שהוא פשוט – מעלין אותו לכהנה על פיו. באו שנים אחר כך והעידו שהוא חלל – מורדין אותו מן

יא שגוראין כגומלין זה את זה – שייטכן שעדותם היא תוצאה של עשיית טובה הדדית. הרי אלו נאמנין – מפני שיש לכל אחד מהם עד אחד המעיד שהוא כהן (לעיל ט), ואין חוששים לקנוניה (כדומה לעיל יח, וזמער יב, ו), שכן רק כשיש הנאה קרובה, יש מקום לחשוש לקנוניה (מעשר יב; פה"מ דמאי ה, ו). וכן אם העיד שזה קרא שני בתורה אחר כהן – כי רק לוי עולה לקרוא בתורה אחרי הכהן. ואם אין לוי בבית הכנסת, קורא הכהן שוב בתורה (תפילה יב, ט). מחזיקין אותו בלויה – לתת לו מעשר ראשון, שהוא עשירית מן היבול, הניתנת ללוי לאחר שהופרשה ממנו תרומה גדולה.

יב שהניח להן אביהן הכהן – בירושה.

יג אכל אוטר עצמו – מפני שהאדם יכול להטיל על עצמו איסורים (לעיל יח, ט-ט). **יד** מסיח לפי תמו – שמתברר מדבריו תוך כדי שיחה סתמית, ולא כעדות, שהוא כהן.

יד תינוק – ילד. שהוציאני מבית הספר וכו' – שכיוון שהיה אוכל בתרומה, הוא כהן או עבדו של כהן. וכיוון שהיה יוצא מבית הספר, ודאי אינו עבד, שהרי "אסור לאדם ללמד את עבדו תורה" (עבדים תח, פה"מ כתובות ב, ט). והטבילני לאכל תרומה לערב – מפני שמתור לאכול תרומה רק בטהרה. והטמא טומאה קלה טובל ביום ורשאי לאכול קדשים בערב (אבות הטמאות יא). וחברי בודלין ממני – נזהרים מלנגוע בו, כדי שלא יטמאו אותו. רבנו הקדוש – רבי יהודה הנשיא, מחבר המשנה (הקדמה למשנה תורה, יא-טז).

טו נאמן הגדול... כשהייתי קטן – הכלל הוא שאין תוקף לעדות האדם על מה שראה כשהיה קטן, אבל בדינים שהם תקנת חכמים, כגון כאן, הקלו (לעיל א; עדות יד, ב-ג).

טז חוששין לו – בכהונה החמירו וחוששים לקול (לעיל ז, ב). ומורדין אותו – ממעמדו ככהן.

שָׁהָה הָאֲחֵרוֹן מִצְטָרֵף לְעַד רֵאשׁוֹן – מפני שבדינים שאינם גטין או דיני נפשות, ניתן לצרף עדות של שני עדים שאינם מעידים באותו זמן (ראה עדות ד; פה"מ כתובות ב,ו). שְׁהִשְׁנִים כְּמֵאָה – בדיני עדויות הכלל הוא שעדות של שניים תקפה כעדות של מאה (עדות ה,ג).

יז הקדמה: הדינים בהלכות יז–כ בנויים על שלושה כללים: האחד, ספק איסור לחומרא; והשני [בדיני ממונות], המוציא מחברו עליו הראיה; והשלישי, שאין בית דין עונשין אדם שום עונש מן העונשין מספק" (פה"מ יבמות יא,ה).

אִשָּׁה שְׁלֹא שָׁהָה חֲדָשִׁים אַחַר בְּעֻלָּה – שנשא אותה איש אחר לאישה באיסור, ולא המתינה שלושה חודשים אחר מות בעלה, כדי לוודא שאינה הרה ממנו (גירושין יא,יח; יבום וחליצה א,יט) **אִם בְּן תְּשַׁעָה לְרֵאשׁוֹן** – שהוולד מבעלה הראשון, אחר שמלאו ימיה ללדת. **בְּן שְׁבַעָה לְאַחֲרוֹן** – מבעלה השני, לאחר שבעה חודשים.

יח אוֹנָן – מי שנודע לו שמת אחד מקרוביו שהוא חייב להתאבל עליהם, מאותה שעה ועד הקבורה ביום המיתה. לאונן אסור לאכול קודשים ומעשר שני. ואם הוא כהן, אסור לו לעבוד במקדש (מעשר שני ג,ה; ביאת המקדש ב,ט). **וְהָיָן * –**

בכ"מ: **וְהָיָן אֵינָן**. נוסח זה מוטעה (מ"מ; ק). הוא אֵין מְשַׁמָּא לְהָן – שהרי לכהן אסור להיטמא למת שאינו אחד משבעת קרוביו בוודאי (אבל ב,ג). **וְעוֹלָה בְּמִשְׁמְרוֹ** – הכהנים שירתו במקדש במסגרת 24 משמרות (על פי משפחותיהם), וכל משמר נתחלק לשבעה בתי אב. כל משמר שירת שבוע אחד במקדש, וכל בית אב שירת יום אחד (כלי המקדש ד,יא; ביאת המקדש א,ו). **וְאֵינוֹ חוֹלֵק** – כל משמר זכה בבשר הקרבנות של השבוע ששירת בו ובעורותיהם. ומי שהוא ספק כהן היה מצטרף לחבריו למשמר לעבודה כדי לקיים את המצוה, אך לא היה זכאי ליטול חלק במתנות כדי שלא לחסר מהם את הקרבנות, עד שהביא ראיה והוציא מהם.

יט בְּנִתּוֹת – שהוא מעשה קלון, ואין האם יודעת מי אביו, והספק קיים רק בכהנים, כפי שנראה בהלכה הבאה.

הִפְקַהְנָה. בָּא עַד אַחַד אַחַר כֵּן וְהָעִיד שֶׁהוּא כְּשֵׁר – מְעַלִּין אוֹתוֹ לְכַהֲנָה; שָׁהָה הָאֲחֵרוֹן מִצְטָרֵף לְעַד רֵאשׁוֹן, וְהָרִי שְׁנִיָּהֶן מְעִידִין שֶׁהוּא כְּשֵׁר וְשְׁנַיִם מְעִידִין שֶׁהוּא פְּסוּל: יָדְחוּ אֵלָיו וְאָלוֹ וְיִדְחָה הַקּוֹל, שֶׁהִשְׁנִים כְּמֵאָה, וְיִשְׁאַר כֹּהֵן בְּחֻזְקַת אָבִיו.

יז אִשָּׁה שְׁלֹא שָׁהָה חֲדָשִׁים אַחַר בְּעֻלָּה וְיִלְדָה, וְאֵין יָדוּעַ אִם בְּן תְּשַׁעָה לְרֵאשׁוֹן אוּ בְּן שְׁבַעָה לְאַחֲרוֹן, וְהָיָה אַחַד מֵהֶן כֹּהֵן וְהִשְׁנִי יִשְׂרָאֵל – הָרִי זֶה סֶפֶק כֹּהֵן. וְכֵן אִם נִתְעַרַב וְלֹד כֹּהֵן בְּיִלְדָה יִשְׂרָאֵל וְהִגְדִּילוּ הַתְּעַרְבָת – כָּל אַחַד מֵהֶן סֶפֶק כֹּהֵן, וְנוֹתְנִין עֲלֵיהֶן חֲמֵרֵי יִשְׂרָאֵל וְחֲמֵרֵי כֹהֲנִים: נוֹשְׂאִין נָשִׁים הִרְאוּיֹת לְכַהֲנָה, וְאֵינָן מְטַמְּאִין לְמֵתִים, וְלֹא אוֹכְלִין בְּתְרוּמָה, וְאִם נִשְׂאוּ גְרוּשָׁה – מוֹצִיאִין, וְאֵינָן לֹקִין.

יח שְׁנֵי כֹהֲנִים שְׁנִתְעַרְבוּ וְלִדְוִתִּיהֶן, או אִשֶּׁת כֹּהֵן שְׁלֹא שָׁהָה אַחַר בְּעֻלָּה שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים וְנִשְׂאָת לְכֹהֵן אַחַר וְאֵין יָדוּעַ אִם בְּן תְּשַׁעָה לְרֵאשׁוֹן אוּ בְּן שְׁבַעָה לְאַחֲרוֹן – נוֹתְנִין עַל הַגֹּלֶד חֲמֵרֵי שְׁנִיָּהֶן: הוּא אוֹנָן עֲלֵיהֶן וְהֵן * אוֹנְנִין עֲלָיו, הוּא אֵין מְטַמְּא לְהֵן וְהֵן אֵינָן מְטַמְּאִין לוֹ, וְעוֹלָה בְּמִשְׁמְרוֹ שְׁלֹזָה וְשְׁלֹזָה, וְאֵינוֹ חוֹלֵק. וְאִם הָיוּ שְׁנֵיָּהֶן בְּמִשְׁמֵר אַחַד וּבֵית אֵב אַחַד – נוֹטֵל חֵלֶק אַחַד.

יט בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים? בְּזִמְן שֶׁהֵן בָּאִין מִכַּח נִשְׂוֹאִין. אֲבָל בְּזִנּוֹת, גְּזֵרוֹ חֲכָמִים שְׁמִשְׁתַּקִּין אוֹתוֹ מִדִּין כֹּהֲנָה כָּלָל, הוֹאִיל וְאֵינוֹ יָדוּעַ אֲבִיו הַנְּדָאִי, וְנִאָּמַר: "וְהָיְתָה לוֹ וּלְזָרְעוֹ אַחֲרָיו" (שם כה,ג) – עַד שִׁיְהִיָּה זָרְעוֹ מִיָּחָס אַחֲרָיו.

כ כִּיצַד? עֲשָׂרָה כֹהֲנִים שְׁפָרַשׁ אַחַד מֵהֶם וּבְעַל, שְׁהָרִי הַגֹּלֶד כֹּהֵן נְדָאִי, וְאָף עַל פִּי כֵן הוֹאִיל וְאֵינוֹ יָדוּעַ אֲבִיו שִׁיְתַּיְחַס לוֹ – מִשְׁתַּקִּין אוֹתוֹ מִדִּין כֹּהֲנָה, וְאֵינוֹ עוֹבֵד וְלֹא אוֹכֵל תְּרוּמָה וְלֹא חוֹלֵק. וְאִם נְטַמָּא לְמֵתִים אוּ נִשְׂאָ גְרוּשָׁה – לֹקָה, שְׂאִין כָּאֵן סֶפֶק הֵתֵר.

מצטרף לחבריו למשמר לעבודה כדי לקיים את המצוה, אך לא היה זכאי ליטול חלק במתנות כדי שלא לחסר מהם את הקרבנות, עד שהביא ראיה והוציא מהם.